

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO PROSVJETE I NAUKE**

ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

**Nastavni predmet
PRVI STRANI JEZIK**

predmetni program

**ITALIJANSKI JEZIK
prvi strani jezik**

I, II, III i IV razred opšte gimnazije

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA**PRVI STRANI JEZIK****NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA****ITALIJANSKI JEZIK (prvi strani jezik)****2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA****a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa**

Nastava i učenje italijanskog jezika treba da pomognu učenicima/cama da, kroz savladavanje i usvajanje jezičkih kompetencija i vještina, stiču neophodna znanja i tehnike za formiranje funkcionalnog i svrsishodnog jezičkog izraza. Interkulturalna, estetska i etička komponenta, kao nezaobilazni pratioci tokom učenja stranog jezika, doprinose ukupnom intelektualnom razvoju djece i uspostavljanju pravilne ravnoteže u odnosu na opšteprihvaćene kulturološke vrijednosti i svijest o sopstvenom identitetu.

Pored humanističke dimenzije, poznavanje italijanskog jezika je značajno i zbog mogućnosti profesionalnog i stručnog napredovanja iz oblasti u kojima Crna Gora saraduje sa partnerima iz italijanskog govornog područja kao što su: turizam, ugostiteljstvo, razni oblici privredne i univerzitetske saradnje, prevodilačka djelatnost, državna administracija i diplomatija i sl.

b) Broj časova po godinama obrazovanja i oblici nastave

Razred	Prvi strani jezik 7 – 10. godina učenja		
	Nedjeljni broj časova	Godišnji broj časova	Nivoi postignuća
I	3	105	B1
II	3	105	B1+
III	3	105	B2.1.1 B2*
IV	3	96	B2.1.2 B2+
Ukupno		411	Napredni nivo

*U trećem i četvrtom razredu gimnazije učenici/ce mogu učiti prvi strani jezik **na standardnom ili višem nivou**.

Nastavnik/ca je slobodan/a da **oko 10%** nastavnih sadržaja oblikuje u saradnji sa učenicima/cama i upravom škole u zavisnosti od specifičnosti sredine.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Učenje stranih jezika treba da doprinese **razvoju**:

- komunikativnih sposobnosti učenika/ca na italijanskom jeziku;
- pozitivnih vrijednosti i ovladavanju vještinama u kontekstu multikulturalnog i multikonfesionalnog društvenog miljea;
- veće autonomije učenika/ca i tehnika samostalnog učenja;
- harmonične ličnosti učenika/ce i svijesti o sopstvenom identitetu kroz građenje humanističkog i tolerantnog odnosa prema društvu i različitim jezicima i kulturama;
- radoznalosti, opštih komunikativnih sposobnosti, duhovitosti, tolerantnih oblika ponašanja i kulture dijaloga;
- samopouzdanja, samostalnosti i kreativnosti;
- radnih navika, marljivosti, odgovornosti i motivisanosti;
- kulture lijepog ponašanja u školi, porodici i na javnom mjestu, kao i razvijanju sposobnosti da se sluša i uvažava mišljenje drugog;
- ekološke svijesti i ljubavi prema prirodi i životinjama;
- humanih odnosa među polovima;
- fer pleja i timskog rada;
- pozitivnog odnosa prema prostoru i kulturi stanovanja;
- svijesti o značaju multikulturalizma i plurilingvizma.

Ciljevi nastave italijanskog jezika:

- **saznajni** - znanje činjenica, razumijevanje naučenih činjenica i utvrđivanje odnosa među njima, upotreba naučenog u konkretnim situacijama, upoznavanje druge kulture;
- **socijalni** - razvoj komunikativnih sposobnosti, shvatanje sebe kao dijela društvene cjeline i aktivnog učesnika u društvenim odnosima, spremnost na saradnju i prihvatanje drugih kao ravnopravnih učesnika u društvenoj grupi, razvoj gledišta, prihvatanje druge kulture, formiranje civilizacijskih stavova;
- **emotivni** - doživljavanje sebe i drugih bez predrasuda, razvoj samopouzdanja i pozitivne predstave o sebi;
- **motivacijski** – podsticanje radoznalosti i otvorenosti prema sredini;
- **estetski** - senzibilizacija prema lijepom;
- **moralno-etički** - usvajanje pozitivnih vrijednosti, oblikovanje vrijednosnih sudova i prihvatanje normi ponašanja.

Slijede tabele kojima su obuhvaćene teme, operativni ciljevi, aktivnosti, pojmovi i sadržaji, korelacije.

Teme – opšte teme iz kojih proizilaze pojedinačne.

Kolona **operativni ciljevi** - proizilaze iz opštih ciljeva i usmjereni su na učenike/ce. Pokazuju šta učenik/ca treba da nauči, sazna, postigne, može da uradi. Objedinjuju sadržajne (pojmovi, principi, zakonitosti) i procesne ciljeve (razne kognitivne i komunikacijske sposobnosti i kompetencije) i služe kao osnova za definisanje standarda znanja.

Kolona **aktivnosti** - predložene *aktivnosti* proizilaze iz postavljenih ciljeva i upućuju na procese i radnje putem kojih učenik/ca ostvaruje cilj. Predstavljaju smjernice, nipošto striktna uputstva, za nastavnike/ce.

Kolona **pojmovi i sadržaji** predstavlja otvoren izbor za realizaciju predviđenih ciljeva i aktivnosti. U skladu sa mogućnostima i zahtjevima učenika/ca, nastavnik/ca je slobodan/na da kolonu dopuni ili skрати u obimu koji neće ugrožavati mogućnost sticanja kompetencija prema postavljenim standardima znanja.

Kolona **korelacije** predstavlja uputstva i preporuke za ostvarivanje funkcionalne saradnje iz predmetnih oblasti u kojima je moguće napraviti logičku vezu i preplitanje od koristi za savladavanje nastavnih jedinica. Nastavnicima/cama je ostavljena mogućnost da i sami/e dopisuju ostvareni stepen povezanosti sa ostalim predmetima i nastavnim sadržajima za koje smatraju da im mogu biti od važnosti u sprovođenju nastavne prakse iz italijanskog jezika.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

TEME: porodica, dom i okruženje - lični podaci, porodica; uslovi stanovanja; **odnosi u porodici i društvu** - porodica, prijatelji, poznanici, susjedi; posjete, dogovori, pozivnice, dopisivanje, klubovi i udruženja; ljubav i prijateljstvo, problemi i sukobi; **slobodno vrijeme i razonoda** - vikend, interesovanja mladih, Internet, sport, muzika, književnost, film, pozorište, TV; **obrazovanje** - školovanje, obrazovne institucije, ispiti; vrste i izbor zanimanja; **ishrana** - vrste hrane i pića, zdrava ishrana, restorani; **zdravlje** - dijelovi tijela, čula, higijena, zdravlje, bolesti i povrede, bolesti zavisnosti; **kupovina** - vrste prodavnica, kupovina, moda i odijevanje; **putovanja** - praznici, raspust, turistička putovanja, smještaj, znamenitosti; prevozna sredstva, dokumenti; **uslužne djelatnosti** - državne službe i institucije, formulari, zahtjevi; **aktuelna zbivanja i društvo** - način života, kultura, društvo, tradicija, mediji, naučno-tehnološka dostignuća, ekologija; **klima i vremenski uslovi** - vremenska prognoza, vremenske nepogode i katastrofe.

I razred – 7. godina učenja

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije osnovno značenje slušanog teksta o sadržajima iz svakodnevnog života, - izdvaja određene podatke iz odslušanog teksta, - razumije pojedinosti iz kraćeg izlaganja o poznatim temama pod uslovom da se upotrebljava standardni jezik, - razumije jednostavnija uputstva, - u kontekstu određuje značenje nepoznatih riječi kada se radi o poznatim sadržajima, - prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženje govornika. <p>GOVOR Učenik/ca treba da nauči da uz prihvatljiv izgovor i intonaciju: a) učestvuje u razgovoru</p> <ul style="list-style-type: none"> - zna da se: pozdravi, oprosti, predstavi sebe i drugog, zahvali, izvini se, ukratko (o)pravda, - postavlja pitanja, traži i daje jednostavne informacije, ugovara sastanak, - potvrđuje ili osporava nečije mišljenje, prihvata, odbija (poziv, prijedlog), - izrazi naredbu, upozorenje, zabranu ili jednostavno uputstvo, - razgovara u prodavnici, naruči jelo u restoranu, - predlaže ili planira aktivnosti, - predlaže plan odmora i putovanja, - traži pojašnjenje, savjetuje; 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju kraće autentične tekstove (razgovore, intervjue, opise, priče, pjesme), - hvataju bilješke, - odgovaraju na pitanja, - dopunjavaju tekst ili tabele, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - prepričavaju odslušani tekst. <p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - učestvuju u intervjuu, - sastavljaju dijaloge, - prepričavaju, - opisuju, - igraju uloge, - učestvuju u problemskim zadacima, - podnose usmeni izvještaj, - učestvuju u diskusiji. 	<p>Fonetica e ortografia Nomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - genere e numero, - plurale irregolare, - concordanza degli aggettivi e dei nomi. <p>Pronomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pronomi tonici e atoni diretti e indiretti. <p>Articolo:</p> <ul style="list-style-type: none"> - determinativo, - indeterminativo, - partitivo. <p>Numeri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cardinali e ordinali. <p>Aggettivi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - genere e numero, - posizione dell'aggettivo, - gradi dell'aggettivo, - superlativo assoluto. <p>Verbi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - passivo, - gerundio passato, - infinito passato, - participio passato, - condizionale passato, - congiuntivo trapassato. <p>Congiunzioni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prima di, prima che, dopo che, dopo, pur. <p>Preposizioni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - di, a, da, in, con, su, per, tra, fra, - preposizioni articolate. 	<p>Maternji jezik i književnost: razmišljanje o jeziku kao sistemu komunikacije, fonološki, pravopisni, gramatičko-sintaksički sistem, različiti autentični tekstovi-strip, štampa, proza, poezija.</p> <p>Istorija: poznate istorijske ličnosti iz svijeta umjetnosti i nauke, različite epohe.</p> <p>Muzička umjetnost: razvijanje muzikalnosti, ritma, njegovanje italijanske kancone, najznačajniji italijanski kompozitori i njihova djela.</p> <p>Likovna umjetnost: poznati italijanski slikari i umjetnički pravci.</p> <p>Geografija: klima i različiti oblici reljefa u Italiji, različite italijanske oblasti i njihove odlike.</p> <p>Informatika: nove tehnologije, Internet u funkciji usavršavanja italijanskog jezika.</p>

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>b) povezano govori</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisuje vlastiti izgled i iznosi karakteristike osoba, predmeta, mjesta ili daje opis jednostavne situacije, - kvantitativno se izražava, poredi, - ispriča, izrazi vremenske i prostorne odnose, - izrazi (ne)dopadanje, simpatiju/antipatiju, tugu/radost, interesovanje/nezainteresovanost, (ne)povjerenje, zabrinutost/ravnodušnost, - objašnjava ili izrazi mišljenje ili stav, obrazlažući na jednostavan, ali smislen način, - učtivo formuliše neki zahtjev, izrazi pretpostavku, - izrazi potrebu za nečim, - povezuje jednostavnije uzročno-posljedične veze, - opiše i poredi interesovanja mladih u različitim zemljama, - opiše i poredi školske sisteme. <p>ČITANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepozna vrstu teksta (pisma, prospekti, novinski članci, oglasi, natpisi, reklame, poezija, odlomak iz književnog djela), - razumije glavne informacije iz teksta na poznatu temu, - pronađe posebnu informaciju u tekstu pisanom na standardnom jeziku, - razumije pojedinosti, veze među dijelovima teksta, - zaključi o značenju riječi iz konteksta. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čitaju različite vrste teksta i reaguju verbalno, - izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu, - povezuju date naslove sa dijelovima teksta, - daju naslov dijelovima teksta, - odgovoraju na pitanja, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - rješavaju zadatke „tačno/netačno“, - slijede uputstva. 		

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>PISANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznaje pravila interpunkcije i pravopisa, - primjenjuje gramatička pravila i vokabular u novom kontekstu, - jasno povezuje ideje, - piše kratke tekstove jednostavnim rečenicama, - ispunjava formular, - vodi prepisku (poruka, pismo) o poznatim temama, - opisuje događaje, mjesta, osjećanja i iznosi sopstveno mišljenje o bliskim temama. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ispunjavaju formular, - osmišljavaju pisma prijatelju, poruke, izvještaje, priče, - rade na projektnim zadacima. 		

II razred – 8. godina učenja

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije suštinu izlaganja o poznatim temama u novom kontekstu, - razumije važne informacije u najjavama, vijestima, intervjuima uz eventualne zvučne smetnje, - uočava specifične informacije u izlaganju na standardnom jeziku, - razumije tehnička uputstva, - prepoznaje stavove, emocije i okolnosti interakcije. <p>GOVOR Učenik/ca treba da nauči da uz prihvatljiv izgovor i intonaciju:</p> <p>a) učestvuje u razgovoru</p> <ul style="list-style-type: none"> - ostvari komunikaciju pravilnim korišćenjem jezičkih sredstava uz manje oklijevanje, - bez pripreme učestvuje u razgovoru na poznatu temu, - razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije o temama koje ga interesuju, - savjetuje, preporučuje, predlaže, - izrazi želju, namjeru, žaljenje, obavezu, zabranu, osjećanja i raspoloženja; 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, opis, priču, pjesme), - pišu bilješke, - popunjavaju praznine u tekstu ili tabeli, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - odgovaraju na pitanja, - izvršavaju naredbe. <p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igraju uloge, - opisuju, - prepričavaju, - podnose usmeni izvještaj, - pripremaju kraće izlaganje, - učestvuju u diskusiji, - učestvuju u problemskim zadacima. 	<p>Numeri:</p> <ul style="list-style-type: none"> - frazioni, numeri decimalni. <p>Verbi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - passato remoto, - trapassato remoto, - futuro anteriore. <p>Congiunzioni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a patto che, a condizione che, nel caso che, senza che, come se. 	<p>Maternji jezik i književnost: različiti jezički registri-argo, jezik reklame, oglasa, književni rodovi.</p> <p>Istorija: važni datumi i ličnosti italijanske i svjetske istorije, upoređivanje različitih civilizacijskih karakteristika.</p> <p>Likovna umjetnost: povezivanje postojećih znanja sa autentičnim primjerima italijanskih slikara i pravaca.</p> <p>Geografija: turizam, italijanski turistički centri, putovanja.</p> <p>Biologija: ekologija, zaštita životne sredine, naučno-tehnološka dostignuća.</p> <p>Psihologija: tema snova, psiho-testovi, razvoj dinamičnosti u grupi, njegovanje dijaloga, tolerancije, uvažavanja, podsticanje samostalnosti i kreativnosti.</p>

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>b) povezano govori</p> <ul style="list-style-type: none"> - govori o stvarima koje poznaje povezujući ih logički i hronološki, - prenese informacije ili nečije mišljenje, - izloži i odbrani svoje mišljenje iznoseći argumente i objašnjenja. <p>ČITANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - uočava bitne činjenice i informacije u složenijem tekstu koji uključuje poznatu leksiku i gramatiku, - razumije temu, ton, jezički registar nekog dokumenta, - prepoznaje implicitne iskaze u tekstu. <p>PISANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta teksta (pismo, e-mail, opis ljudi, mjesta, događaja, situacije), - koristi odgovarajuće jezičke strukture, vokabular, uz pravilnu interpunkciju i pravopis, - pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čitaju različite vrste teksta i reaguju verbalno i neverbalno, - povezuju date naslove sa dijelovima teksta, - daju naslov dijelovima teksta, - izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu, - odgovoraju na pitanja, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - rješavaju zadatke tipa „tačno/netačno“, - slijede uputstva. <p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sastavljaju formalno i neformalno pismo, - osmišljavaju izvještaj, prikaz događaja, priču, članak, - rade na projektnim zadacima. 		

III razred – 9. godina učenja

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE <i>Učenik/ca treba da nauči da:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije izlaganje u kome se poznati jezik javlja u novom kontekstu, - razumije suštinu složenijeg govornog iskaza - oglasi, poruke, predavanja, informativne emisije, televizijske serije u kojima dominira standardni jezik, - uoči specifične informacije u složenijem govornom iskazu, - prepozna stavove, emocije i okolnosti interakcije, - prati tok događaja prilikom dužeg izlaganja,¹ - prati složeniju raspravu jasno raščlanjujući argumente za i protiv nekog stanovišta, - prepoznaje i razlikuje registre jezika. <p>GOVOR a) učestvuje u razgovoru</p> <ul style="list-style-type: none"> - ostvari komunikaciju pravilnim korišćenjem jezičkih sredstava (leksika, gramatika, registar), - započne, održava razgovor i mijenja temu, - jasno izrazi emocije različitog intenziteta, vjerovatnoću, nemogućnost, žaljenje, - kritikuje, savjetuje, iznosi pretpostavke, - aktivno učestvuje u razgovoru, preuzima inicijativu, - izloži i brani svoje mišljenje iznoseći argumente i objašnjenja; 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, opis, priču, pjesme), - pišu bilješke, - popunjavaju praznine u tekstu ili tabele, - rješavaju zadatke višestrukog izbora ili tačno/netačno, - odgovaraju na pitanja, - izvršavaju naredbe. <p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igraju uloge, - učestvuju u intervjuu, - razgovaraju, - opisuju, - prepričavaju, - podnose usmeni izvještaj, - pripremaju kraće izlaganje, - učestvuju u diskusiji, - analiziraju književni tekst. 	<p>Nomi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nomi alterati falsi. <p>Aggettivi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aggettivi alterati falsi. <p>Preposizioni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uso delle preposizioni. <p>Verbi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uso del gerundio, - uso del congiuntivo nelle proposizioni dipendenti, - concordanza dei tempi, - proposizioni implicite e esplicite, - periodo ipotetico (irrealta'). <p>Congiunzioni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - congiunzioni che introducono proposizioni dipendenti. 	<p>Maternji jezik i književnost: obrada autentičnih tekstova italijanskih autora, predstavnika pravaca zastupljenih u programu maternjeg jezika –romantizam.</p> <p>Istorija: značajni događaji i ličnosti italijanske istorije.</p> <p>Latinski jezik: porijeklo italijanskog jezika, etimologija riječi.</p> <p><i>* Preporučuje se pripremanje interdisciplinarnih časova sa profesorima maternjeg jezika.</i></p>

¹ Masnim slovima označeni su standardi znanja za viši nivo.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>b) povezano govori</p> <ul style="list-style-type: none"> - govori o sopstvenom iskustvu i stvarima koje poznaje, - detaljno opisuje ličnost, predmet, mjesto, situaciju, događaj, - u kraćem izlaganju na određenu temu nabraja, naglašava važne elemente, daje definicije, rezimira, donosi zaključke, - na metodičan i jasan način izlaže o određenoj temi naglašavajući bitne elemente, - izražava spostveno mišljenje i daje vrijednosni sud o kulturnim događajima i književnim djelima. <p>ČITANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - u nešto dužim i kompleksnijim tekstovima izdvoji bitne informacije, - u globalu razumije autentične tekstove (novinske članke, pisma, kritike, reklame), - shvata skriveno značenje rečenice ili izraza, - razumije članke i izvještaje o savremenim problemima društva u kojima autori iznose lični stav ili posebno gledište, - razumije smisao kraćih književnih i poetskih tekstova. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čitaju različite vrste teksta i reaguju verbalno, - povezuju date naslove sa dijelovima teksta, - daju naslov dijelovima teksta, - rezimiraju, - odgovaraju na pitanja, - izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - rješavaju zadatke „tačno/netačno“, - slijede uputstva, - čitaju književne tekstove i razgovaraju o njima, - rade dramtizaciju teksta. 		

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
PISANJE <ul style="list-style-type: none"> - koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta tekstova (formalno i neformalno pismo, CV, izvještaj, priču, komentar, esej), - koristi odgovarajuće jezičke strukture, vokabular, uz pravilnu interpunkciju i pravopis, - pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje, - napiše esej ili izvještaj iznoseći prednosti i mane različitih stavova na uvjerljiv način, - napiše kritički osvrt na neki film, knjigu ili pozorišnu predstavu. 	Učenici/ce: <ul style="list-style-type: none"> - sastavljaju formalno i neformalno pismo, - opisuju, - osmišljavaju izvještaj, priču, komentar, esej, - rade na projektnim zadacima. 		

IV razred – 10. godina učenja

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da: <ul style="list-style-type: none"> - razumije govorni i standardni jezik o poznatim ili manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, - razumije smisao i uoči bitne informacije u audio-zapisima na standardnom jeziku (vijesti, intervjue, aktuelne reportaže, snimljene poruke, zabavne emisije), - prepozna registar, - uoči stavove, ideje, mišljenja i emocije koji nijesu eksplicitno navedeni, - razumije suštinu složenijih predavanja, govora, izvještaja i drugih oblika izlaganja iz obrazovne ili stručne sfere, - uglavnom razumije i prati dokumentarni i igrani film, intervju, televizijsku dramu. 	Učenici/ce: <ul style="list-style-type: none"> - slušaju autentične tekstove (razgovor, intervju, opis, priču, pjesme), - pišu bilješke, - popunjavaju praznine u tekstu ili tabeli, - rješavaju zadatke višestrukog izbora ili tačno/netačno, - odgovaraju na pitanja, - izvršavaju naredbe. 	Discorso diretto e indiretto: <ul style="list-style-type: none"> - congiuntivo nelle proposizioni indipendenti. *Concordanza dei tempi	Maternji jezik i književnost: obrada autentičnih književnih tekstova i pripremanje seminarskih radova za viši nivo mature; teme se, osim književnosti, mogu odnositi i na istoriju umjetnosti-univerzalnost umjetničkih pravaca i najznačajnijih predstavnika; preporučuju se pisci i djela zastupljeni u programu maternjeg jezika. Istorija i sociologija: teme iz italijanske političke i socijalne stvarnosti. Filozofija: najznačajniji italijanski predstavnici filozofskih pravaca.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>GOVOR</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristi brzinu i ritam prirodnog govora birajući prikladne strukture i vokabular, - podesi sopstveni izraz odgovarajućim jezičkim registrima, <p>a) učestvuje u razgovoru</p> <ul style="list-style-type: none"> - vodi jasan i povezan razgovor, - razmjenjuje gledišta tokom diskusije na različite teme, - iznese argumente na metodičan način, - izrazi svoja mišljenja i da ih postojano brani tokom diskusije, dajući objašnjenja, argumente i komentare; <p>b) povezano govori</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>planski priprema kraće izlaganje i ilustruje ga odgovarajućim primjerima,</i> - na jasan način izlaže pripremljeno predavanje, navodeći razloge za i protiv nekog posebnog stanovišta i iznoseći prednosti i mane različitih opcija. <p>ČITANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije ključne ideje autentičnog teksta prezentirane eksplicitno ili implicitno, - brzo pređe složen i duži tekst, uočavajući najvažnije informacije, - shvati bitne elemente službene prepiske, - razumije tekstove o savremenim problemima društva u kojima se iznose mišljenja, argumenti i kritike, - razumije pokretačke motive likova u književnom tekstu i uticaj donešenih odluka na odvijanje radnje, - razumije metaforički stil poetskih tekstova. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - igraju uloge, - učestvuju u intervjuu, - razgovaraju, - opisuju, - vrše poređenja, - prepričavaju, - podnose izvještaj, - pripremaju izlaganje, - učestvuju u diskusiji, - analiziraju književni tekst. <p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - čitaju različite vrste teksta i reaguju verbalno, - povezuju date naslove sa dijelovima teksta, - daju naslove dijelovima teksta, - rezimiraju, - odgovaraju na pitanja, - popunjavaju praznine u tekstu, tabeli, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - rješavaju zadatke tačno/netačno, - slijede uputstva, - čitaju književne tekstove i razgovaraju o njima, - pripremaju i izvode dramatizaciju teksta.. 		

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacija
<p>PISANJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta teksta (pismo, rezime, članak, izvještaj, priču, sastav u kome iznosi argumente za i protiv nekog gledišta), - koristi odgovarajuće jezičke strukture, vokabular, uz pravilnu interpunkciju i pravopis, - pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje i koristeći odgovarajuća jezička sredstva, - piše kritički osvrt na književno djelo, film ili pozorišnu predstavu, - napiše esej ili izvještaj iznoseći prednosti i mane različitih stavova na uvjerljiv način, - izvrši sintezu informacija i argumenata prikupljenih iz različitih izvora, - napiše esej ili izvještaj, metodično gradeći argumentaciju uz odgovarajuće naglašavanje bitnih detalja. 	<p>Učenici/ce:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sastavljaju formalno i neformalno pismo, - opisuju, - osmišljavaju izvještaj, priču, komentar, esej, - rade na projektnim zadacima. 		

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

Metodika nastave italijanskog jezika treba da omogući skladno razvijanje kognitivne, psiho-motorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika/ca, podstiče slobodu i kreativnost ideja, razvija kulturne, estetske i intelektualne vrijednosti i sposobnosti. Savremena nastava italijanskog jezika proizilazi iz najnovijih dostignuća nauke o jeziku, najsavremenijih psihološko-pedagoških teorija i saznanja o procesu učenja i kao takva treba da bude usmjerena na učenika/cu. Na ovim polazištima, kao i na brojnim stranim i domaćim uspješnim iskustvima u nastavi **italijanskog kao stranog jezika** zasnivaju se i ova didaktička uputstva, napisana u formi sugestija nastavniku/ci i usmjerena na podsticanje kreativnosti i angažovanje stvaralačkih mogućnosti učenika/ca.

U cilju što bolje motivisanosti učenika/ca za uspješno učenje italijanskog jezika i aktiviranja njihovog kreativnog potencijala, neophodno je uspostaviti pozitivne emotivne odnose i atmosferu uzajamnog povjerenja i razumijevanja između nastavnika/ca i

učenika/ca, kao i između samih učenika/ca. Stvaranje i razvijanje prisnih odnosa značajno je na svim nivoima izučavanja italijanskog jezika, budući da afektivni potencijal predstavlja neophodan uslov za nesmetan razvoj kognitivnih sposobnosti u procesu učenja.

Ističemo poseban značaj motivacije u početnoj fazi učenja, zatim pažljivog izbora nastavnih sadržaja, usklađenih sa spoznajnim svijetom djeteta, doživljajima i interesovanjima određenog uzrasta, kao i raznolikost aktivnosti sa elementima igre, koje imaju za cilj da se učenje italijanskog jezika doživljava bez pritiska i straha od neznanja, uz punu slobodu neverbalnog i verbalnog izražavanja, odnosno spontano prihvatanje jezika aktiviranjem svih čula. U skladu sa postizanjem ovog cilja preporučuje se izbor tzv. *attività motivate*, koje podrazumijevaju istovremeno opuštanje i aktiviranje učenika/ca i prelaz neopterećenog uvođenja iz svijeta spontanog učenja kroz igru u svjesno učenje jezika.

Navodimo najznačajnija sredstva, načine i postupke kojima nastavnik/ca može pomoći učenicima/cama u uspješnom učenju italijanskog jezika **na svim nivoima**:

- dinamičnost i kreativnost u svim aktivnostima,
- tehnike usklađenosti glasa, ritma i pokreta u funkciji izgovora,
- izbor odgovarajućeg jezičkog registra,
- variranje različitih aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti učenika/ca,
- favorizovanje interaktivnog ili grupnog rada,
- podsticanje inicijative učenika/ca,
- oplemenjivanje nastave elementima igre, ritma, dramatizacije,
- unošenje civilizacijskih i interkulturalnih elemenata,
- svijest o tome da je nastavnik/ca često jedini primjer i veza sa italijanskom kulturom,
- stalna svijest o ciljevima koje želimo postići,
- prilagođavanje nastave raznolikosti i posebnosti interesovanja i potreba učenika/ca,
- upotreba savremenih tehničkih sredstava,
- detaljno analiziranje teskoća u procesu učenja, kao i mogućeg raskoraka između očekivanih i postignutih rezultata,
- stalno ohrabrivanje i podsticanje učenika/ca na samostalno učenje,
- upoznavanje učenika/ca sa kriterijumom ocjenjivanja i dosljednost u tome.

Ne zanemarujući ostale funkcije, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju sposobnosti komuniciranja uz visok stepen tačnosti i tačnosti. **U početnom uzrastu** učenja italijanskog jezika osnovni cilj je senzibilizacija i razvijanje spontanog i neopterećenog usvajanja komunikacijskih funkcija. **U starijim razredima** učenici/ce potpuno svjesno stiču komunikativne sposobnosti razvijanjem vještina usmenog razumijevanja (slušanja), usmenog izražavanja (govora), pismenog razumijevanja (čitanja) i pismenog izražavanja (pisanja). Uvijek treba voditi računa o finoj ravnoteži između usmenih i pismenih aktivnosti. Pristup pisanoj formi izražavanja ima svoju pedagošku funkciju od samog početka učenja, prvo od najjednostavnijih oblika (slikovni diktat, dopunjavanje riječi ili kraćih tekstova) do postizanja višeg nivoa pismenog izražavanja.

Usmeno razumijevanje – slušanje

Učenici/ce se **u početku** navikavaju na prepoznavanje, razumijevanje i razlikovanje italijanskih glasova, glasovnih grupa, naročito onih koje ne postoje u maternjem jeziku, zatim riječi, ritmičkih grupa i kraćih rečenica. Izgovor nastavnika/ce, kao i kvalitet snimljenog dokumenta je veoma značajan. Za početno slušanje mogu se preporučiti pjesmice, rime, brojalice, kratki dijalozi uz prisustvo transparentnih riječi, što stvara utisak lakoće i poznatog. Podrazumijevaju se logički redoslijed cjeline slušanog materijala i veći broj ponavljanja. **U kasnijem uzrastu** pristupa se postepenom slušanju dužih tekstova i dijaloga, uz autentične zvukove za odgovarajuću situaciju.

Prije slušanja, nastavnik/ca odgovarajućim aktivnostima priprema učenike/ce za uspješno prihvatanje sadržaja. One usmjeravaju učenikovu/cinu pažnju, provjeravaju poznavanje teme, leksike i sl.

Aktivnosti prije slušanja

Ove aktivnosti obuhvataju:

- razgovor o temi,
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija ili fotografija,
- isticanje ključnih riječi i izraza,
- provjeravanje poznavanja teme,
- postavljanje zadatka koji treba da riješe tokom slušanja.

Aktivnosti u toku slušanja

Zadaci koji se postavljaju mogu zahtijevati odgovore: crtanjem, bojenjem, zaokruživanjem, upisivanjem brojeva, dopunjavanjem slika, upisivanjem riječi ili njenih dijelova, nabranjem osoba i predmeta i sl.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravanje razumijevanja odslušanog sadržaja može se vršiti raznovrsnim, brižljivo pripremljenim aktivnostima. Učenici/ce mogu:

- odgovoriti neverbalno (reagovati gestom ili pantomimom predstavljajući događaje u tekstu),
- verbalno (riječima, odnosno rečenicom),
- povezivanjem teksta sa slikama,
- upisivanjem riječi koje nedostaju ili traženih podataka,
- odgovorima tipa *vero/falso, ili* i sl.

Usmeno izražavanje - govor

Iako komunikativni pristup u nastavi obuhvata usklađen razvoj sve četiri vještine i integraciju njihove upotrebe, značajnu pažnju treba posvetiti razvijanju vještine govora koja učenicima/cama omogućava uspješno komuniciranje u svakodnevnim situacijama. Pažljiva priprema, prikladnost teme o kojoj će se govoriti, izbor ličnih tema i onih koje učenike/ce posebno interesuju, jasna i precizna uputstva, optimalan vremenski period za razmišljanje i pripremanje, kao i za sticanje sigurnosti da bi se što bolje izrazili, prezentiranje potrebnih riječi ili izraza u toku pripremanja za aktivnost, neki su od uslova za uspješno razvijanje ove vještine.

U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što veći broj učenika/ca; preporučuju se pripremne aktivnosti u paru ili manjim grupama kod zahtjevnijih zadataka, kako bi se svi uključili i sa većim stepenom sigurnosti i opuštenosti slobodno izrazili svoje misli pred drugovima/aricama. U cilju postizanja opuštenosti i prirodnosti koje smanjuju stepen inhibiranosti kod učenika/ca treba podsticati odgovarajuće neverbalno izražavanje kao dopunu verbalnom. Tokom aktivnosti usmenog izražavanja učenika/cu ne treba prekidati niti ispravljati, već mu/joj nakon izlaganja, uz pohvalu za aktivno učešće i interesovanje, na prikladan način ukazati na greške koje treba da otkloni.

Pismeno razumijevanje – čitanje

Cilj razvijanja ove vještine je osposobljavanje učenika/ca za samostalno čitanje nepoznatih autentičnih tekstova odgovarajućom brzinom i razumijevanje njihove namjene shvatanjem i utvrđivanjem osnovne ideje, određene pojedinačne informacije, uočavanjem pojedinih detalja i implicitnog značenja.

Prilikom izbora tekstova vodi se računa o uzrastu učenika/ca i njihovim interesovanjima i željama. U tom smislu preporučuju se: stripovi, prospekti, pisma, brošure, novinski članci, izbor poezije, kratke priče, odlomci iz romana. Kada je to moguće, trebalo bi voditi računa o korelaciji nastavnih sadržaja, kao i o prethodnom znanju učenika/ce, budući da će mu/joj takav izbor teksta predstavljati podsticaj, motiv i doprinijeti da aktivnost bude opuštenija.

Aktivnosti prije čitanja teksta imaju za cilj pobuđivanje učenikovog/cinog interesovanja:

- asocijacije, hipoteze,
- zaključivanje na osnovu naslova i ilustracija,
- aktiviranje prethodnog znanja i iskustva učenika/ca,
- prezentiranje ključnih riječi i izraza.

Aktivnosti u toku čitanja:

- unošenje određenih podataka u tabele,
- povezivanje teksta sa ilustracijom,
- podvlačenje određenih izraza,
- uspostavljanje redoslijeda pomiješanih slika, dijelova riječi ili rečenica i sl.

Aktivnosti kojima provjeravamo razumijevanje pročitanoog teksta:

- crtanje, bojenje – mlađi uzrast,
- odgovori na pitanja,
- popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli,
- odgovori *vero/falso*,
- davanje naslova određenim segmentima teksta,
- uspostavljanje hronološkog reda rečenica ili pasusa,
- transformacija teksta – forma dijaloga, intervjua, dramatizacija i sl.

Pismeno izražavanje – pisanje

Cilj razvijanja vještine pisanja je osposobljavanje učenika/ce da u pisanoj formi ostvari komunikaciju i svoje misli izrazi na logičan, koherentan i u cjelini razumljiv način. Metodički pristup pisanju podrazumijeva: poštovanje zadate teme, logički slijed događaja koji se opisuju, korišćenje odgovarajuće leksike, poštovanje gramatičkih i sintaksičkih pravila, pravopisa i interpunkcije, kao i određena kreativnost u pismenom izražavanju na stranom jeziku.

Pisanje može biti **kontrolisano** (dovršavanje teksta, upoređivanje, pisanje prema modelu, popunjavanje slika, dijagrama, formulara – zavisno od uzrasta, slikovni diktati ili diktati kao način provjere pravilnosti pisanja, transformacija rečenica variranjem različitih struktura) ili **slobodno i kreativno** (pisanje pisma, dijaloga, oglasa, izvještaja, pjesme, kratke priče, argumenata za i protiv, kritika, komentara). **Učenici/ce koji/e polažu maturu** na višem nivou razvijaju sposobnost pisanja različitih tekstova o književnom djelu i sposobnost izražavanja i argumentovanja vlastitog mišljenja.

Gramatika

Prateći i poštujući ritam kojim učenici/ce usvajaju znanja, treba voditi računa o skladu između komunikativnog i jezičko-gramatičkog nivoa postignuća. Metodološki pristup neophodan u radu na lingvističkom planu, učenju i uvježbavanju gramatike i fonetike ima veliki značaj u razvijanju komunikativne funkcije ili neke jezičke vještine, ostvarivanju dobrog i pravilnog izražavanja, postizanju fluidnosti i tačnosti iskaza (usmenog ili pismenog). **U početnoj fazi** učenja riječ je o prepoznavanju i razumijevanju osnovnih gramatičkih elemenata. Postupnost uvođenja gramatičkih struktura kroz komunikativne vježbe u što realnijoj situaciji imalo bi za cilj da učenik/ca posmatranjem, uvježbavanjem, upotrebom, samostalno dođe do uspostavljanja i usvajanja gramatičkih zakonitosti.

Treba imati na umu da nije jednostavno stvoriti u učionici komunikativnu situaciju koja bi učenicima/cama bila istovremeno zanimljiva i korisna i koju bismo mogli nazvati "autentičnom". Da bi se moglo govoriti o komunikativnoj vrijednosti i funkciji neke aktivnosti, u okviru razvijanja bilo koje jezičke vještine, ona zahtijeva brižljive pripreme i mora zadovoljiti slijedeće kriterijume:

- *postojanje najmanje dva učesnika-izvođača aktivnosti*: uslov za interaktivna prožimanja, osjećaj bliskosti i uzajamne potpore, razmjenu informacija, mogućnost slobodnijeg izražavanja, kao i sticanje sigurnosti i samopouzdanja;
- *postojanje razloga za komunikaciju*: kao što je prenošenje informacija koje mogu biti nove, interesantne ili korisne za jednog od učesnika u komunikativnom procesu;

- *motivacija*: može se smatrati da je ovaj uslov najteže ostvariti u učionici gdje aktivnosti zapravo predstavljaju simulaciju autentične situacije, tako da se preporučuje unošenje što više elemenata italijanske civilizacije, kao i susreti sa izvornim govornikom, ukoliko je moguće (treba pribjegavati i tzv. indirektnim motivacijama kao što je motivaciono ocjenjivanje).
- *obavezno obezbjeđivanje dobijanja rezultata*, tj. proizvoda komunikativnih aktivnosti, zahvaljujući kojim je moguće napraviti evaluaciju kvaliteta prenošenja informacije (rezultat usmene komunikacije može biti audio-snimak, čijim preslušavanjem može da se poboljša izgovor, razvija mogućnost izražavanja, stiče sigurnost i samopouzdanje i sl.).

Metodika nastave italijanskog jezika, osim kognitivnog ima i duboko humanistički aspekt. Ona omogućava i favorizuje autonomnost učenika/ce, podstiče na samostalnost i kreativnost u procesu učenja, ukazuje na neophodnost permanentnog razvijanja jezičkih kompetencija, značaj međusobnog razumijevanja, saradnje, uvažavanja, tolerancije, poštovanja različitosti, kulture dijaloga, interkulturalnog prožimanja i uvažavanja, kao i svestrano i široko usvajanje sposobnosti primjenjivih i u drugim disciplinama. Ona doprinosi razvijanju smisla za opservaciju, postavljanje pretpostavki, kritičkog mišljenja i tako značajno utiče na formiranje ličnosti u cjelini.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Nastava stranih jezika je tijesno povezana sa svim nastavnim oblastima: prirodnim i društvenim naukama, naročito maternjim jezikom, umjetnošću, tehnologijom i fizičkom kulturom. Znanja stečena u ostalim oblastima služe kao tematska podloga za razvijanje jezičkih znanja i vještina.

7. STANDARDI ZNANJA (ISPITNI KATALOG)

7.1. Standardi znanja

Standardi znanja su osnova za praćenje realizacije ciljeva nastave, diferencirani su po razredima i služe za provjeravanje postignuća učenika/ce na određenom nivou učenja. Standardi znanja su jedinstveni i oblikovani su na osnovu operativnih ciljeva i aktivnosti učenika/ca.

Standardi znanja se određuju prema modelima kriterijuma i skala nivoa znanja koje je utvrdio Savjet Evrope u knjizi *Zajednički evropski okvir za žive jezike*. Standardi znanja se predstavljaju kroz opisne iskaze i formulacije – tzv. **deskriptore**. Oni treba da pokažu očekivani nivo postignuća učenika/ca u ovladavanju kompetencijama jezičkog komuniciranja (slušanje, govor, čitanje, pisanje) na određenom uzrastu i u određenoj fazi učenja.

Deskriptori treba da pomognu nastavnicima/cama u uspostavljanju jasnih i standardizovanih normi ocjenjivanja, provjeravanja znanja i izrade testova. Sama formulacija deskriptora treba **istovremeno** da odražava:

- **minimalni** osnov znanja i vještina u okviru postavljenog standarda,
- **maksimum** u postizanju znanja i vještina na određenom nivou,
- **primjerenu formulaciju** za ocjenjivanje i praćenje postignuća učenika/ca.

Primjer: *Mogu postavljati pitanja o željama i informacijama i na jednostavan način odgovarati* (deskriptor za govor nakon VI razreda).

Pitanje/odgovor: **Che ora e'/Che ore sono?** (Koliko je sati)

Sono le otto (Osam je sati)

Minimalni osnov bi predstavljao loš i nesiguran izgovor (pitanje/odgovor), ali sa razumljivim globalnim smislom.

Maksimum bi predstavljao tečan i jasan i siguran izgovor, (pitanje/odgovor), s jasnim i nedvosmislenim poznavanjem smisla iskaza.

Nastavnik/ca uz pomoć termina *odlično, vrlo dobro, dobro, dovoljno* ili *nedovoljno*, definiše i valorizuje postignuće i kvalitet produkcije brojčanom ocjenom od 1 do 5.

Književnost

Učenici/ce čitaju književne tekstove različitih žanrova (poezija, kratke priče, drame, roman). U toku četiri godine gimnazije na standardnom nivou učenik/ca pročita do 100 strana književnog teksta, a na višem do 200.

Književni tekstovi		
I razred	1. Natalia Ginzburg 2. Carlo Collodi	
II razred	1. Italo Calvino 2. Luigi Pirandello	
	Standardni nivo	Viši nivo
II razred	1. Dino Buzzati 2. Alberto Moravia 3. Eugenio Montale	1. Carlo Goldoni 2. Giacomo Leopardi 3. Giovanni Verga 4. Dino Buzzati 5. Alberto Moravia 6. Eugenio Montale
IV razred	1. Niccolò Ammaniti 2. Italo Svevo 3. Andrea de Carlo 4. Giuseppe Ungaretti	1. Dante Alighieri 2. Francesco Petrarca 3. Giovanni Boccaccio 4. Niccolò Ammaniti 5. Italo Svevo 6. Andrea de Carlo 7. Giuseppe Ungaretti

Standardi znanja za I strani jezik

Za postizanje standarda znanja, učenici/ce treba da pokažu sljedeća jezička znanja i vještine:

Standardi znanja za I strani jezik	
Slušanje	<p>Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama jednostavnijih autentičnih iskaza na standardnom jeziku kao što su uputstva, obavještenja, oglasi, priče, neformalan razgovor, intervju, kviz; - prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženje govornika. <p>Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama autentičnih iskaza na standardnom jeziku kao što su tehnička uputstva, obavještenja, vijesti, oglasi, priče, neformalan razgovor, intervju, kviz uz eventualne manje zvučne smetnje; - prepozna stavove, emocije i okolnosti interakcije. <p>Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije suštinu i pojedine informacije iz složenijeg govornog iskaza - oglasi, poruke, predavanja, informativne emisije, televizijske serije u kojima dominira standardni jezik; - prepozna stavove, emocije i okolnosti interakcije; - prati tok događaja prilikom dužeg izlaganja²; - prati složeniju raspravu jasno raščlanjujući argumente za i protiv nekog stanovišta; - prepoznaje i razlikuju registre jezika. <p>Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije govorni i standardni jezik o poznatim ili manje poznatim temama iz privatnog i društvenog života, čak i u bučnijoj atmosferi; - razumije smisao i uočiti bitne informacije u audio/video-zapisima na standardnom jeziku (vijesti, intervjui, aktuelne reportaže, snimljene poruke, zabavne emisije); - prepozna registar; - uočiti stavove, ideje, mišljenja i emocije koji nijesu eksplicitno navedene; - razumije suštinu složenijih predavanja, govora, izvještaja i drugih oblika izlaganja koji se odnose na različite sfere ljudske djelatnosti; - uglavnom razumije i prati dokumentarni i igrani film, intervju, televizijsku dramu.

² Masnim slovima označeni su standardi znanja za viši nivo.

Standardi znanja za I strani jezik

Govor

Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da:

- prihvatljivo izgovora, pravilno naglašava riječi i koristi odgovarajuću intonaciju;
- se sporazumijeva u svakodnevnim govornim situacijama;
- traži i daje jednostavne informacije;
- opiše osobe, predmete, mjesta, događaje;
- izrazi emocije i naglasi ono što je za njega bitno u nekom iskustvu ili događaju;
- izrazi mišljenje ili stav, obrazlažući ih na jednostavan, ali smislen način.

Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da:

- ostvari komunikaciju pravilnim korišćenjem jezičkih sredstava uz manje oklijevanje;
- razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije o poznatim temama;
- izrazi emocije, stavove, mišljenje, uvjerenja na povezan način;
- govori o stvarima koje poznaje povezujući ih logički i hronološki;
- obrazloži svoje mišljenje iznoseći argumente i objašnjenja.

Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da:

- započne i održava razgovor uz pravilno korišćenje jezičkih sredstava;
- govori o sopstvenom iskustvu i stvarima koje poznaje, detaljno opisujući ličnosti, predmete, mjesta, situacije, događaje;
- jasno izrazi emocije različitog intenziteta, vjerovatnoću, (ne)mogućnost, žaljenje, želju, molbu, pretpostavku;
- povezano i jasno izlaže o određenoj temi, naglašavajući bitne elemente i iznoseći pretpostavke i uzročno-posljedične veze;
- **aktivno učestvuje u razgovoru, preuzimajući inicijativu ukoliko dođe do prekida u komunikaciji;**
- **u kraćem izlaganju na određenu temu nabraja, naglašava važne elemente, daje definicije, rezimira, donosi zaključke;**
- **izražava sopstveno mišljenje i daje sud o kulturnim događajima i književnim djelima.**

Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da:

- uz jasan prirodan izgovor i intonaciju govori umjerenom brzinom bez dužih pauza, čak i u situacijama kada ne može da se sjeti prave riječi, gramatičke strukture ili oblika;
- *komunicira sa određenom lakoćom i spontanošću, tako da je moguć visok stepen razmjene ideja, a da pritom ne dolazi do većih nesporazuma;*
- *istakne sopstveno iskustvo i poznavanje stvari, izlaže i brani svoje mišljenje;*
- *se uključuje i aktivno učestvuje u većini razgovora određenog trajanja o opštim temama čak i u bučnijoj atmosferi;*
- *planski priprema kraće izlaganje i ilustruje ga odgovarajućim primjerima;*
- *rezimira sadržaj teksta ili govorne interakcije;*
- *izrazi svoje mišljenje i da ga brani tokom diskusije, koristeći objašnjenja, argumente i komentare;*
- **aktivno učestvuje u neformalnoj diskusiji na različite teme, jasno izlaže svoje stavove, procjenjuje druge prijedloge, rezimira i donosi zaključke;**
- **na jasan način izlaže pripremljeno predavanje, navodeći razloge za i protiv nekog posebnog stanovišta i iznoseći prednosti i mane različitih opcija.**

Standardi znanja za I strani jezik**Čitanje**

Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da:

- prepozna različite vrste tekstova;
- razumije glavne informacije iz teksta na poznatu temu;
- pronađe posebnu informaciju u tekstu pisanom na standardnom jeziku;
- razumije jednostavnija uputstva.

Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da:

- razumije razne vrste tekstova sa nepoznatim temama pisane složenijim jezikom;
- brzo pročita složeniji tekst, uočavajući najvažnije dijelove;
- razumije složenija uputstva.

Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da:

- samostalno čita, prilagođavajući način i brzinu čitanja vrsti i prirodi teksta;
- odredi opšti smisao i izdvoji bitne informacije u dužem i kompleksnijem autentičnom tekstu (novinski članci, pisma, reportaže, odlomci iz književnih djela);
- prepozna implicitne iskaze u tekstu;
- **razumije članke i izvještaje o savremenim problemima društva u kojima autori iznose lični stav ili posebno gledište;**
- **razumije smisao kraćih književnih i poetskih tekstova.**

Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da:

- razumije ključne ideje prezentirane eksplicitno ili implicitno jer posjeduje bogat i aktivan leksički fond;
- brzo uočava najvažnije informacije u dužem i složenom tekstu;
- razumije tekstove o savremenim problemima društva u kojima se iznose mišljenja, argumenti i kritike;
- razumije ideje i objašnjenja iz specijalizovanih članaka uz pomoć rječnika;
- **čita literarne tekstove i daju rezime ili kritiku.**

Standardi znanja za I strani jezik

Pisanje

Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da:

- poznaje pravila interpunkcije i pravopisa;
- primjenjuje gramatička pravila i vokabular u novom kontekstu;
- piše kratke tekstove jednostavnim rečenicama jasno povezujući ideje;
- ispunjava formular;
- opisuje događaje, mjesta, osjećanja i iznosi sopstveno mišljenje o bliskim temama;
- vodi prepisku (poruka, neformalno pismo) o poznatim temama.

Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da:

- jednostavno piše o svakodnevnim i nešto specifičnijim temama na osnovu sopstvenog iskustva i da pritom iskaže lične poglede i mišljenja;
- pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje;
- koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta teksta (formalno i neformalno pismo, e-mail, opis ljudi, mjesta, događaja, situacije).

Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da:

- na iscrpan i jasan način piše tekstove o različitim temama;
- koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta teksta (formalno i neformalno pismo, CV, izvještaj, priču, komentar, esej);
- koristi odgovarajuće jezičke strukture, vokabular, uz pravilnu interpunkciju i pravopis;
- izvrši sintezu informacija i argumenata prikupljenih iz različitih izvora;
- **napiše esej ili izvještaj iznoseći prednosti i mane različitih stavova na uvjerljiv način;**
- **napiše članak o filmu, knjizi ili pozorišnoj predstavi.**

Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da:

- koristi prikladan vokabular, idiomatske izraze, složenije jezičke strukture uz pravilnu interpunkciju i pravopis;
- pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje odgovarajućim jezičkim sredstvima;
- koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta teksta (formalno pismo, rezime, članak, izvještaj, priču, sastav u kome iznosi argumente za i protiv nekog gledišta);
- **piše kritički osvrt na književno djelo, film ili pozorišnu predstavu;**
- **napiše esej ili izvještaj, metodično gradeći argumentaciju uz odgovarajuće naglašavanje bitnih detalja.**

7.2. Ispitni katalog

Katalog znanja predstavlja sumarni pregled jezičke građe, vještina i komunikativnih funkcija na kraju obrazovnog ciklusa.

Jezički sadržaji

Fonetica e ortografia:

- pronuncia e intonazione.

Verbi:

- passivo,
- gerundio passato,
- infinito passato,
- condizionale passato,
- passato remoto,
- trapassato remoto,
- futuro anteriore,
- uso del congiuntivo,
- uso del congiuntivo nelle proposizioni dipendenti,
- concordanza dei tempi,
- proposizioni implicite e esplicite,
- periodo ipotetico (irrealta'),
- discorso diretto e indiretto,
- congiuntivo nelle proposizioni indipendenti.

Nomi:

- genere e il numero,
- plurale irregolare,
- concordanza degli aggettivi e dei nomi,
- nomi alterati falsi.

Aggettivi:

- genere e il numero,
- posizione dell'aggettivo,
- gradi dell'aggettivo,
- superlativo assoluto,
- aggettivi alterati falsi.

Articolo:

- articolo determinativo,
- articolo indeterminativo,
- articolo partitivo.

Pronomi:

- pronomi tonici e atoni diretti e indiretti.

Preposizioni:

- di, a, da, in, con, su, per, tra, fra,
- preposizioni articolate,
- uso delle preposizioni.

Congiunzioni:

- prima di, prima che, dopo, dopo che, pur, a patto che, a condizione che, nel caso che, senza che, come se,
- congiunzioni che introducono proposizioni dipendenti.

Numeri:

- numeri cardinali e ordinali,
- numeri decimali e le frazioni.

VJEŠTINE	KOMUNIKACIJSKE FUNKCIJE
<p>Slušanje Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama autentičnih govornih tekstova kao što su uputstva, vijesti, obavještenje, oglas, izvještaj, komentar, govori, priče, neformalan razgovor, intervju, diskusija, kviz, radio drama, - rezimira glavne ideje teksta, konkretnog ili apstraktnog, - uočava stavove, ideje, mišljenja i emocije, - razumije i ono što nije eksplicitno navedeno. <p>Govor Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ima korektan izgovor, pravilno naglašava riječi i koristi odgovarajuću intonaciju, - sporazumijeva se u svakodnevnim govornim situacijama u interkulturalnim okolnostima, - ostvaruje komunikaciju korišćenjem odgovarajućih jezičkih sredstava (leksika, gramatika, registar), - povezano i jasno izlaže o poznatoj temi. <p>Čitanje Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje vrstu i namjenu teksta, - razumije suštinu i pojedine informacije u autentičnim pisanim tekstovima kao što su pisma, brošure, novinski članci, književni tekstovi, - razumije veze između dijelova teksta, - zaključuje o značenju nepoznate riječi iz konteksta, - prepoznaje stavove i emocije koji nijesu eksplicitno navedeni, - razumije smisao kraćih književnih i poetskih tekstova. <p>Pisanje Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristi odgovarajuću leksiku, idiomatske izraze, složenije jezičke strukture uz korektnu interpunkciju i pravopis, - logično strukturira tekst jasno povezujući ideje odgovarajućim jezičkim sredstvima, - koristi odgovarajući registar u pisanju različitih vrsta tekstova (formalno pismo, rezime, članak, izvještaj, priča, sastav u kome iznosi argumente za i protiv nekog gledišta), - <i>piše kritički osvrt na književno djelo,</i> - piše esej ili izvještaj, metodično gradeći argumentaciju uz odgovarajuće naglašavanje bitnih detalja. 	<p>Društveni kontakti Učenik/ca poznaje fraze koje se koriste pri upoznavanju, predstavljanju, pozdravljanju prilikom dolaska i odlaska, formalnom i neformalnom oslovljavanju, čestitanju.</p> <p>Traženje i davanje informacija Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije, postavlja pitanja i odgovara na njih, - nabraja, daje definicije, opisuje (ljude, mjesta, predmete, procese), pripovijeda. <p>Izražavanje stavova, emocija, modalnosti Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izražava <i>stavove, mišljenje, uvjerenja</i> - slaganje/neslaganje, uvjerenost, nesigurnost, sumnju, odobravanje/neodobravanje, protest, - izražava <i>modalnost</i> - stepen vjerovatnoće, mogućnost/nemogućnost, neophodnost, obavezu, sposobnost, dozvolu, želju, namjeru, - izražava <i>emocije</i> - zadovoljstvo/nezadovoljstvo, sreću, tugu, strah, ohrabrenje, bol, zabrinutost, iznenađenje, zahvalnost, žaljenje, interesovanje, nezainteresovanost. <p>Dogovaranje i ubjeđivanje Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predlaže zajedničke aktivnosti, prihvata/odbacuje prijedlog, daje uputstva, izražava molbu, sugestiju i prihvata je ili odbija, traži i nudi pomoć, odgovara na zahtjev, savjetuje, preporučuje, kritikuje, upozorava, traži i daje dozvolu, zabranjuje, poziva, prihvata/odbija poziv. <p>Organizacija diskursa Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - započinje i mijenja temu, uzima riječ, - izražava svoje mišljenje, nabraja, navodi primjere, pravi poređenja, ističe, iznosi pretpostavke, izražava uzrok i posljedicu, daje definicije, rezimira, traži mišljenje, donosi zaključke, - iznosi i brani svoje mišljenje argumentima i objašnjenjima. <p>Prevazilaženje problema u komunikaciji Učenik/ca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - traži da se iskaz ponovi, traži objašnjenje, traži da se riječ speluje/napiše, - zna da speluje, razjašnjava eventualne nejasnoće u komunikaciji.

8. NAČINI PROVJERE ZNANJA I STRUČNE OSPOSOBLJENOSTI

Provjeravanje i ocjenjivanje učenika/ca se vrši **kontinuiranim** praćenjem aktivnosti na časovima, prilikom rada u grupama ili parovima na zajedničkim projektima i zadacima, prilikom individualnog izlaganja ili tumačenja i razumijevanja različitih vrsta tekstova, uvijek imajući u vidu cilj postignuća u predviđenoj godini ili ciklusu učenja.

Provjeravanje znanja je sastavni dio nastave jezika i poželjno je da se obavlja na svakom času. **Cilj** provjeravanja znanja je da učenik/ca dobije povratnu informaciju o svom radu i da nastavnicima/cama ukaže o uspješnosti metoda rada. Rezultate provjeravanja i ocjenjivanja nastavnik/ca analizira sa učenicima/cama i na osnovu toga se zajednički planiraju dalje aktivnosti. Provjeravanje znanja **ne podrazumijeva** uvijek i ocjenjivanje. Svako provjeravanje i ocjenjivanje znanja treba sprovoditi prema **unaprijed** utvrđenim i jasnim kriterijumima, uz jasna obrazloženja, insistiranjem na pozitivnim stranama učenja, motivisanosti i zalaganju učenika/ca. Nastavnik/ca treba da vodi evidenciju o praćenju učenika/ca koja sadrži sve relevantne podatke (ocjene sa pismenih zadataka i testova, praćenje aktivnosti na času, redovnost i kvalitet izrade domaćih zadataka itd.)

Radi uspješnijeg i objektivnijeg ocjenjivanja, nastavniku/ci se preporučuje da vrši češće i kraće provjere znanja i napredovanja učenika/ca putem izrade testova, kontrolnih zadataka, pismenih vježbi, upitnika, diktata itd. (10-15 minuta) nakon svake obrađene nastavne jedinice, uz prethodno jasno obrazložen cilj provjere, uvijek sugerišući učenicima/cama jače i slabije strane.

Nastavnik/ca treba da podstiče **samoocjenjivanje** učenika/ca kao jedan od ključnih elemenata za aktivno uključivanje učenika/ca u proces učenja, ocjenjivanja i vrednovanja znanja. To se može postići formiranjem radne fascikle (**portfolio**), u kojoj učenici/ce čuvaju odabrane radove, listu kriterijuma o sopstvenom napredovanju, diplome, seminarske radove... Portfolio daje pregled i informacije o učenikovom/cinom individualnom razvoju u dužem vremenskom periodu i, ukoliko se postigne verifikacija kod nadležnih službi Savjeta Evrope, takav dokument automatski stiče međunarodnu prohodnost i valorizaciju.

Ocjenjivanje je bročano, u skladu sa *Zakonom o gimnazijama*, a prema standardima koje određuju deskriptori nivoa znanja. **Konačnu ocjenu** ne treba izvoditi na osnovu proste aritmetičke sredine ocjena na kraju svakog klasifikacionog perioda ili na osnovu ocjena iz završnih pismenih zadataka. Svaka **konačna** ocjena treba **istovremeno** da odražava **stvarni** i **mjerljivi** napredak koji su učenici/ce postigli/e tokom školovanja, **utisak** predmetnog/e nastavnika/ce o napredovanju i realnu i objektivnu **procjenu** samog/e učenika/ce o sopstvenom znanju.

Načini provjeravanja i ocjenjivanja vještina:

Čitanje i slušanje

Način provjeravanja i ocjenjivanja sposobnosti razumijevanja pisanog teksta (čitanje) i usmenog razumijevanja (slušanje) sprovodi se *usmeno* (odgovori na pitanja o tekstu, razgovor, kratki rezime, utvrđivanje redoslijeda paragrafa ili slika itd.) ili *pismeno* (odgovori na pitanja o tekstu, da/ne odgovori ili kraći odgovori, popunjavanje praznina, objašnjenje ključnih riječi opisno ili pomoću sinonima itd.)

Govor

Vještina usmenog izražavanja (govor) se provjerava i ocjenjuje kroz više elemenata: tečnost i jasnoću izražavanja, izgovor (akcentat), koherentnost i povezanost izražavanja (logički slijed), poznavanje teme, prilagođenost jezičkog izraza situaciji (govorniku), bogatstvo i pravilnu upotrebu leksike, gramatičku pravilnost, građenje rečenice itd.

Pisanje

Provjeravanje i ocjenjivanje pismenog izražavanja (pisanje) se bazira na ispunjenju odgovarajućih **zahtjeva** u pogledu *forme* (poruka, kraće pismo, formalno pismo, esej, rezime itd.), *stilskih karakteristika* (prilagođenost jezičkog izraza temi, preglednost i jasnoća izražavanja, red riječi, jezički registar, koherentnost i povezanost misli i ideja itd.) i *jezičkih i gramatičkih sadržaja* (gramatička pravilnost u upotrebi vremena, zamjenica, mjesta pridjeva, bogatstvo leksike, pravopis itd.)

*O postupcima i modalitetima prilikom provjere i ocjenjivanja znanja vidjeti više u odjeljku **V Didaktičke preporuke**.

Pismeni zadaci

Rade se **dva** pismena zadatka, **po jedan na kraju polugodišta**.

Pismeni zadaci se rade **dva** školska časa (**blok časovi ili dva uzastopna časa**).

Pismeni zadaci predstavljaju konačnu provjeru znanja i neku vrstu sumarne provjere postignuća učenika/ca u proteklom periodu. Koncipiranje i sadržaj pismenih zadataka treba osmisliti tako da oni predstavljaju objektivan presjek najvažnijih vještina koje su se sa učenicima/cama uvježbavale i radile tokom godine, sa jasnim upućivanjem na standarde znanja za određeni nivo. Ocjena na pismenom zadatku ne treba da bude i presudno mjerilo prilikom zaključivanja konačne ocjene, već jedan od ključnih faktora za njeno konačno formiranje.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU**9.1. Materijalni uslovi**

Za kvalitetno izvođenje nastave italijanskog jezika neophodno je obezbijediti dobre uslove za opremanje učionice i formirati elementarni bibliotečki fond (knjige, rječnici, gramatike, metode, stripovi, poster, geografske karte, časopisi, audio i video materijal).

9.2. Standardi i normativi

Nastava italijanskog jezika bi trebalo da se izvodi u posebnoj učionici, sa mogućnošću dobrog zatamnjenja i učeničkim namještajem koji ne bi trebalo da zauzima previše prostora. Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika/cu, za odlaganje opreme i učila, pripremu za čas ili obavljanje konsultacija. Nastavnik/ca bi trebalo da na raspolaganju ima grafoskop, kasetofon, CD plejer, televizor, video-rikorder, kompjuter (sa stalnim priključkom na Internet).

Uprava škole, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke, nevladinim sektorom, Italijanskim kulturnim centrom u Beogradu, lokalnom upravom itd. treba permanentno da radi na stvaranju pomenutih preduslova.

9.3. Okvirni spisak literature i drugih izvora

* (Prema slobodnom izboru nastavnika/ce i u zavisnosti od potreba učenika/ca i nastave).

Pored udžbenika, preporučenih i odobrenih od strane Ministarstva, nastavnici/ce su slobodni/e da u nastavi radi ostvarivanja ciljeva koji su predviđeni programom, koriste i druge metode i priručnike.

Didaktička literatura:

1. Balboni, Paolo, *Educazione bilingue*, Guerra Edizioni, Soleil, Prugia, 1999.
2. Diadori, Pierangela, *Insegnare italiano per stranieri*, La Nuova Italia, Firenze, 2001.
3. Mazzota, Patrizia (ur.) *Europa, lingue e istruzione primaria, Plurilinguismo per il bambino italiano-europeo*, UTET, Torino, 2002.
4. *Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione*, La Nuova Italia, Oxford, Firenze, 2002.
5. Vedovelli, Massimo *L'italiano degli stranieri. Storia, attualità e prospettive*, Carocci, Roma, 2002.
6. Vedovelli, Massimo, *Guida all'italiano per stranieri*, Carocci, Roma, 2002.
7. *Zajednički evropski okvir za žive jezike. Učenje, nastava, ocjenjivanje*, Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Crne Gore, Podgorica, 2003.
8. *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*. Cambridge: Cambridge University Press, Council of Europe, 2001.

Rečnici:

1. Ivan Klajn, *Italijansko srpski rečnik*, Nolit, Beograd
2. Deanović - Jernej, *Italijansko hrvatski riječnik*, Školska knjiga, Zagreb
3. Deanović - Jernej, *Hrvatsko italijanski riječnik*, Školska knjiga, Zagreb
4. Zingarelli, *Vocabolario della lingua italiana*, Zanichelli, Bologna
5. De Mauro, *Vocabolario della lingua italiana*, UTET, Torino

Gramatike:

1. Saša Moderc, *Gramatika italijanskog jezika*, u štampi.
2. Josip Jernej, *Konverzacijska gramatika italijanskog jezika*, Školska knjiga, Zagreb
3. Dardano – Trifone, *Grammatica della lingua italiana*, Zanichelli, Bologna

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Italijanski jezik u gimnazijama mogu predavati nastavnici/ce koji su završili/e studije italijanskog jezika i književnosti na filološkim ili filozofskim fakultetima u zemlji ili ukoliko posjeduju komplementarne diplome inostranih univerziteta koje su prethodno nostrifikovane od strane nadležnih službi.

Predmetni program **ITALIJANSKI JEZIK, prvi strani jezik** za opštu gimnaziju izradila je Komisija u sljedećem sastavu:

prof. dr **Julijana Vučo**, predsjednik

Hajdana Vujanović, član

Gordana Mušura, član

Hosana Vujadinović, član